

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 50
četrt „ — „ 30
(Posamezne štev
15 kr.)

Oznanih,
ikrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Naročnina,
znamenita reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.
(Kljete rekla-
macije so
poštnino proste.)

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom;
na katero se želi
odgovor,
naj se pridene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziroma

Nefrankovana pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
tornj pisane knjige
se ne vračajo.

Učitelj — pisatelj.

Iv. Stukelj.

(Konec.)

III.

Iz katerih virov naj učitelj zajemlje snovi za svoje pisateljsko delovanje?

Glej, okoli tebe veje pomladni dih, žije pomladno življenje sreče in veselja, okrog tebe se gibljejo nežna, pomladna cvetna bitja. Vse to živo, pestrobojno pomladno evetje — otroško življenje — s svojim zornim svitom, svežim dihom, te nič ne veseli? V te se vpira toliko neskaljenih očij, proti tvojemu sreću se širi toliko nedolžnih srčice v iskrenej ljubezni do tebe. Ta otroška duša, jasna in zopet tajnostna, kakor bister studenc. Te nič ne miče, da bi posedal ob to' evetno livado, veselil se pomladnega evetja in speva?

Ali, da ne govorim v podobah! Česa ne bi storili, da bi umevali otroško življenje? Ne bojimo se ne uka in truda, ter z veseljem prodiramo v to znanstvo.

Opazujoč otroško življenje sili ti duh nazaj v ona blažena detinska leta. Neka mila otožnost leže ti na duha, a kmalu se razvedriš in sebi izročeno deco prižel bi na srečo, in dal bi vse tem ljubim otrokom. No daj! Ako te je nebó s pesniško žilo obdarilo, zloži jim pesem, ki si jo zajel iz otroškega življenja.

Ako si se naučil od babice ali deda, kakó se pripovedujejo pripovedke, pravljice, pripovedaj jih, napiši jih v ugodnej priliki, da se razvedó po naših milih krajinah.

Poučnj zlasti v pismu priproste ljudi in naobražence o vzgoji otrok.

Drugo življenje se širi okoli tvojega življenja, t. j. priprosti narod.

O tem sem v prvem delu dovolj govoril. Žal, da je tako malo navdušenja pisati za narod. Kje in kakih besed naj bi nabral, da bi vzdramil marsikaterega dremalca. Toda zaman! Kogar ne gane mili, žalosti zatopljeni obraz naše domovine, katero so naši pesniki s solzami v očeh, s krvavečim srečem opevali, tega, res ne vem, kaj bi še ganilo.

In tvoje lastno življenje? Ni-li vredno tvojega peresa? Kaj čuden stan je res učiteljski stan! Zdaj je v idealnem svitu, zdaj zopet v tožnem mraku, v katerem se bije boj za borni kruhek. Danes se mu priznavajo pravice, jutri zopet odrekavajo. Ob jedni strani stene ga poveličujejo, ob drugi ga zasmehujejo. Učiteljski stan zapima visokega državnika, pa tudi priprostega človeka.

Koliko bogate snovi se ti nudi iz učiteljskega življenja! Učitelj sicer ni junak sličen onemu, ki po „temnem in črnem svetu“ z ognjem in mečem in s prevaro širi omiko med divjaki, a vendar je junak, ki dela in trpi krčoč pot omike v najnižje sloje

naroda, dostikrat med neznosnimi razmerami. To junaško življenje je vredno tvojega peresa.

Pa varaš se, meneč, da ti bodem svetoval zapisovati si v svojem življenji dan za dnevom — svoj dnevnik. Ako misliš pisati dnevnik, kakor ga pišejo nedozoreli mladenci in devojke, s tem bi le tratil zlati čas. Dogodkov in mislij, ki ne prodirajo v tvoje notranje življenje, ki nimajo odseva iz zunanjega življenja, katero te obdaja, teh mi ne piši! Prišel bode čas, in vse to se ti bode zdelo jako otročje. Pišeš li dnevnik, spravljalj dotično snov imajočo notranjo zrnato vrednost, v tako obliko, ki bode ugajala tudi tujim očem.

V učiteljskem stanu je treba dostikrat povzdigniti desnico, ali bolje rečeno, pero v obrambo naše pravde. Brez polemike, brez neplodnega prepira po časnikih, potegnij se s peresom za svoj stan. Pravi mož zadel bo tu pravo mesto.

Morda pa vsi doslej navedeni viri ne ugajajo tvojemu pisateljskemu delovanju? Tedaj pa se zateci v prirodo, živo prirodo, ki je človeku najboljša prijateljica, če se smem tako „pagansko“ izraziti.

Da, v prirodo! Ta naj ti bode knjiga, napisana z živimi besedami. Iz nje se uči čitati in iz nje tudi prepisuj. Ispisuj pa si iz nje, kar si videl z lastnimi očmi, čutil z lastnim srcem. Žal, da ravno studije iz prirodoznanstva se preoblagajo s frazami, katere naj bi pričale o globokem mišljenju in bujni domišljiji. Če pa bolj natančno upremo oko v take studije, tembolj zapažamo, da so večinoma le refleksije in reminiscence iz obilnega čitanja.

Kakó se strogo prirodopisno znanstvo da lepo spajati s prijetno obliko, ki dela snov jasno tudi neznalec, za to nam ni treba hoditi na ptuje vzgleda iskat; imamo, hvala Bogu, moža doma. Pojdimo le k Erjavcu!

Bister vir poezije ti hiti iz knjig nasproti. Koliko moč ima knjiga do človeka, to je že vsak sam skusil. Drobná knjižica te je razvnela, osmerovrstna pesnica zgrabila je z neznano silo tvojega duha.

Raznovrstne in mikalne studije rasto ti iz knjig. Prečital si knjigo in navdušile so te posebno nekatere misli, morda samo jeden stavek, da se v njega vsebino uglablja tvoj duh, da je dalj časa predmet tvojemu razmišljevanju. Vse misli o tem zapiši. Tudi drugače izkoriščaj si berilo. Garve pravi: „Ako čitaš, odločuj misel od izraza, da si lahko misliš z nekolikimi besedami to, za kar je pisatelj potreboval strani; te besede si zapiši, odslej so tvoje. Takim načinom dadó se knjige spreminjati v liste, kateri so več vredni nego knjige“.

Dosegel pa bodeš to le, ako ne čitaš preveč, in različnih spisov v istem času.

Navedel sem tu nekoliko virov, iz katerih lahko zajemlješ snovi za svoje spise, ne oziraje se ne na tvojega duha, ne na tvoje srce ali okus. Zakaj sem-li to storil? Dostikrat čujem namreč izgovor: „Ne vem kaj pisati!“ Pokazal sem le smer, delal bodeš pa lahko samostalno.

IV.

Kakor okó, takó zastane duh na lepem predmetu, bodi-si duševnem ali telesnem in takoj ga objame stotero mislij, ki se vedno vračajo k priljubljenemu predmetu. Misli se zmirom bolj utapljuje vanj in polagoma se tvori slika. Medle so črte v začetku, a čim dalje so izrazovitejše. Ta mala snov ti je sedaj kakor zagonetek (embryo), iz katerega se ti počasi cini osnovano delo.

To osnovo deni takoj v lepo obliko sicer izgubiš veselje do predmeta, katerega si si izbral, ako se je še tako priljubil tvojemu duhu.

Škoda pa bi bilo te surove snovi, če tudi v dovršenej obliki, da bi jo takoj poslal na beli dan. Pusti jo še kristalizovati; kajti iz jednega kristala stvori se ti še potem cela skupina kristalov. Veselje do spisovanja se ti bode pa večalo. Osnutek tvojemu spisu se bode širil, snov se lepše razvrščevala, oblika se bode spreminjala v vedno bolj prikupno podobo. Tudi namen ali smer se bode tvojemu spisu čisto izprevrгла. V začetku si sklenil pisati za to stroko, ne dolgo in spis bodeš drugače adresoval.

Morda se bode komu zdelo to spisovanje prepočasno, prevestno? Ali vedi, celó o veleumih se čita, kakó in kolikrat so svoja pričeta dela predelavali in presnavljali; ker so bili ti zvesti v velikem, bodi še ti zvest v malem! Prečitali smo knjigo, le malo stranij obseza. Skrbno in navdušeno smo jo čitali in zadovoljno spravili v knjižnico. Potrebovali smo zato morebiti samo jedno uro, in nam se dozdeva, da je pisatelj za svoje delo potreboval tudi le nekoliko ur, a ne pomislimo, koliko časa je moralo preteči od početka do zvršetka tega dela.

Ne samo predmet, ampak tudi oblika zahteva mnogo časa. Zlasti mora vaja v slogu biti mnogovrstna.

Učitelja že vsakdanje opravilo sili, da se vadi v slogu. Da si pridobiš lepega sloga, vadi se spisovati:

1. dopise za strokovne, kmetijske ali druge liste; zato naj bi se tajniki in dopisovalci učiteljskih društev vsako leto menjavali;
2. potopisne črtice;
3. črtice iz narodopisne stroke, kakor so: narodne pesmi, vraže, običaji, navade, pregovori;
4. domačo kroniko itd.

Dostikrat pa pri spisovanju zavlada prava „morska tišina“, da je človek proti vsemu delu apatičen. Zastonj vse premišljevanje, kajti to je volja do učenja, ki se ne da prisiliti, kakor pravi Kvintilijan. Dà se pa temu le nekoliko odpomoči. Giblji se rad v družbi svojih prijateljev in znancev, ali pa se zatekaj v naravo. Predno čes sestri k pisanju, čitaj nekoliko priljubljenega pesnika in našel bodeš misli.

To bi bili nekaki nasveti o pripravi za spisovanje in o slogovi vaji.

V.

Katero hasen pa ima učitelj, ako se trudi s pisateljevanjem?

1. Veselje, o čemur sem že govoril v začetku svojega govora, da mu krepča duševne moči.
2. Duševno obzorje se ti bode širilo, a srce tudi plemenitilo. Človek mora hrepeti po širšej omiki po besedah Göthe-jevih:

Ein edler Mensch kann einem engen Kreis nicht seine Bildung danken.

Vaterland und Welt muss auf ihn wirken.

Ruhm und Tadel muss er ertragen lernen.

Sich und and're wird er gezwungen recht zu kennen.

(Göthe, Torquato Tasso I. 2.)

3. S pisateljevanjem pridobiš si v narodu ugled za svojo osebo, za svoj častiti stan.

4. Ako te je Bog posebno nadaril, ter posvetiš vse moči, kar ti jih tvoj težavni stan ne obrabi, plodonosnemu pisateljevanju tudi slave lahko pričakuješ, kolikor ti je more dati mali narod.

K temu stavku naj za sklep pristavim besede gorečega boritelja za slovansko vzajemnost, navdušenega in kakor bučelica pridnega pisatelja — Matije Majarja Ziljskega. Glasé se :

„Kaj pisati za narod je inenitna reč. Izobražen pisavec je najzlahtnejši cvet v narodu. Kar on pisaje govori se sliši dalje, kakor najmočnejši grom, njegove besede se razlegajo povsod, kjer koli se njegov jezik govori. Njegove zlahtne pisma še neprenehoma govore, kadar njegove kosti že davno pod črno zemljo trohnijo. — Vsak naj zato piše samo, kar je plemenitega ali zlahtnega, samo kar je dobrega in koristnega — samó to, kar bi bilo vredno govoriti pred celim svojim rodóm. Slovenski pisavec naj skrbi, da je slovensko izobražen: On ne smé, da bi gledal v svoji domači kot, samó v svojo domačo deželico, kakor kert v svojo kertovino — na kvišku naj povzdigne svojo glavo, naj pogleda, kaj drugi naši slavjanski bratje lepega in koristnega pišejo“.

„Vse ima človek v sebi“, pravi Komensky, „svetilnico in olje in stenj, le zanetiti je treba“. Sem-li s tem govorom zanetil komu navdušenje za pisateljevanje, ne bode mi nikdar žal teh besed. Pristréno željo imam, da naj veselo plamti luč vašega duha, ter še prosim, ne stavite je pod — polovnik.

Slovniška teorija Kernova.

Piše dr. Janko Bezjak.

(Dalje)

Kernova teorija se opira na zgodovinski postanek določenih oblik glagolovih in ima zavoljo tega svojo pomenljivost in mikalnost. Kakor učenjaki trdé, nastale so v arijskem prajeziku določene oblike tako, da se je spojila beseda, 1. 2. ali 3. osebo zaznamujoča, z glagolovim deblom v jedno skupino. Navadno se je deblo podaljšalo po samoglasniku, ki ga slovničarji zovejo osnovnega. Kako so se ove besede glasile v pradavnem času v svoji prvotnosti, tega ne moremo vedeti; kajti iz tistega časa nimamo nobednih slovstvenih spomenikov, pozneje pa so se ove besede obrusile in izprememile v raznih jezikih na razne načine. V najstarejših pismenih ostankih arijskega debela, v sanskritu ohranjenih, najdemo te-le oblike: mi, si, ti; vah(s), thah(s), tah(s); mah(s), tha, anti; n. pr.: pač-â-mi (peč-e-m), pač-a-si (peč-e-š), pač-a-ti (peč-e); pač-â-vah(s) (peč-e-va), pač-a-thah(s) (peč-e-ta), pač-a-tah(s) (peč-e-ta); pač-â-mah(s) (peč-e-mo), pač-a-tha (peč-e-te), pač-anti (peč-e-jo stsl. pekate). Pač je koren, a osnovni samoglasnik, mi, si, ti itd. ostale oblike prvotnih besed, 1. 2. in 3. osebo zaznamujočih. Koliko so te oblike prvotni besedam jednake, kdo more povedati? Sicer pa so učenjaki skušali iz istih soditi o prablikah in so sklepaje po jezikovnih pravilih našli, da so baje te-le prvotne: mi, si, ti; vasi, thas, tas; masi, tasi, anti. Schleicher in Miklosich sta iskala v teh oblikah zaimkove korene, kateri so podlaga še drugim ohranjenim oblikam zaimkovim, in sta našla, da mi izhaja od korena ma, ki v osebem zaimku tvori oblike me, meni, mene; da ti ima svoj izvor iz korena ta, iz katerega so se stvorili kazalni zaimki itd.

Bodi-si pa mnenje o tem to ali uno, gotovo je, da so jeli iste besede glagolovim deblom pristavljati že takrat, ko še v jeziku niso ločili spola; kajti one besede ga ne izrazujejo. Saj pa tega tudi ni bilo treba, ker se je spol po vidu dal določiti. Prvotno delovanje duševno, sem spadajoče, moramo si namreč misliti lako-le: pračlovek, hoteč o sebi povedati kako stanje, izgovoril je glagolovo deblo in poleg njega izraz, nanašajoč se na lastno osebo, v dokaz, da se ono stanje nahaja na njem, govorečem; n. pr.: i (koren glagola iti) + mi. V razločevanje različnih časov jel je že takrat korene stopnjevati,

pristavlja je **a**; tako rekel je: *ai + mi*, razločujé 2 dela. Ta sta polagoma zrastle v jedno besedo, zaznamujočo jeden pojem, in rekel je: *aimi* (grški *αἰμι*, *i-d-e-m*). Svoj spol je poznal; radi tega ni ga bilo treba zaznamovati posebej. Prav tako storil je drugi osebi nasproti. Videč osebo, katero je ogovoril, idočo, rekel je najprej: **i** si potem **ai** si, slednjič *aisi* (grški *αἰσι*, *i-d-e-š*); tudi njen spol spoznal je po vidu, torej ga ni izrazil, morda še niti ni vedel izraziti. Slednjič zapazivši stransko osebo, katere ni mogel ali ni hotel ogovoriti, idočo, izgovoril je, gotovo na-njo kažoč, po enakih izpremembah kakor pri 1. in 3. osebi, naposled besedo: *aisi* (*αἰσι* nam. *αἰσι*, *i-d-e*); kar smo pa o spolu omenili pri 1. in 2. osebi, to velja tudi za 3. Tako se je vršilo tudi o dveh in o več osebah.

A zaimki, združivši se z glagolovim deblom v jedno celoto, izgubili so v rabi svojo samostalnost in postali končnice, koje imenujemo osebila. Zatorej te končnice niso prijele posebnih oblik za razne spole, posamni osebni zaimki pa so jeli 3. osebo tudi ločiti po spolu; kajti zaimek 3. osebe se je rabil **i** namesto imen tistih stvari, ki niso bile vidne ali prisotne, katerih spola torej po vidu ni bilo mogoče določiti. To je glavna razlika med zaimkom in osebilo 3. osebe.

V drugi dokaz, da so gori omenjeni zaimki izgubili svojo samostalnost, služi pojav, da so se začeli izpreminjati v izraz raznih dob in raznih časov. Tako so nastala v tvoritev imperfekta in aorista iz prvotnih osebilo v sanskritu *ta-le* topa ali drugovrstna osebila: *m*, *h(s)*, *t*; *va*, *tam*, *tâm*; *ma*, *ta*, *an*; n. pr.: *a-pač-a-m* (pekcl sem) itd. Srednja doba ali medij, po indiskih slovníčarjih *âtmanepada* imenovan, ima v istem jeziku sledeče končnice, ki so postale iz prvotnih osebilo tvorine dobe, gori navedenih: *e*, *se*, *te*; *vahe*, *ethe*, *ete*; *mahe*, *dhve*, *ante*.

Takim potem so se ovi zaimki bolj in bolj izpreminjali, prijemljôč podobo priponk, in naposled nikdo ni več vedel, niti ne slutil, da so kedaj bili posamne besede. Saj smo tudi mi to zasledili le potem primerjajočega jezikoslovja.

A vrnimo se k teoriji Kernovi. Da torej najdemo v dopovedni obliki glagolovi dva življa: glagolovo deblo, izrazujoče stanje, in ostanek starega zaimka, osebilo imenovan, izrazujoč 1. 2. in 3. osebo, o tem ni dvomiti; a preiskavali bomo: 1. najdemo li ta dva življa zaznamovana v vsaki dopovedni obliki? 2. sta li pojma „podlog“ in „glagolova oseba“ jednaka, in smemo li glagolovo osebo imenovati osebek? 3. smemo li ločiti pojem osebka od pojma osebkeve besede?

1. Kernova trditev, da je v vsaki povedni obliki zaznamovan osebek, ne velja niti za germanske niti za slovanske jezike. Pokaži mi vendar kdo v nemščini Kernov osebek, izražen z vsebilom, v 2. jedninski osebi velevnika jakih glagolov, deblom **e** v **i** vzvišajočih! *Gib, nimm, sprich, lies* so le ojačena debila sedanjikova brez osebila. Prav tako kažete 1. in 3. oseba jedninska polupreteklega časa jakih glagolov tudi le deblo, in sicer prvotno, neoslajbljeno: *gab*, *nahm*, *sprach*, *las* so debila brez osebila. Kdo mi pove, katera je 1., katera 3. oseba, če ne pristavi: *ich* ali *er*? Onega osebila pa tudi ni bilo v nobednem germanskem jeziku, koliko nam pričajo napisani spomeniki: ne v nordiškem, ne v gotiškem, ne v anglosaksonskem, ne v staro- in srednjenemškem. Dalje konjunktiv sedanjega in polupreteklega časa v 1. in 3. osebi jedninski nima osebila; kajti **e**, ki je končnica tema osebama (*gebe*, *gäbe*, *nehme*, *nähme*, *lese*, *läse* itd.), ni osebilo, ampak je znamenje tega naklona, imenujoče se naklonilo, ki je nastalo iz *ai*; ta dvoglasnik pa se je zedinil iz osnovnega samoglasnika in potencizjalne pripone *jâ*. Osebilo 1. in 3. osebe odpali ste že v pradavnem času.

V anglosaksonščini odpalo je tudi osebilo 2. osebe, in vse tri oblike so izhajale na **e**: *binde*, *helpe*, *bidde* so 1., 2. ali tretja oseba jedninska sedanjega časa, *bunde*,

hulpe, bade istotako polupreteklega časa. Današnji jezik angleški, ki je med vsemi arijskimi jeziki najbolj obrusil svoje končnice, ima v vseh osebah in številih polupreteklega časa, izvzemši 2. jedninsko osebo, sama debela, torej oblike, ki jim manjka osebilo, znamenje Kernovega osebka: had more biti 1. in 3. jedninska ter 1., 2. in 3. množinska oseba polupreteklega časa od glagola to have (imeti). Naj mi vendar Kern tu pokaže, kje tiči osebek! — Hoteč izvediti ga, moram pristaviti **i** (jaz), **he** (on) itd. Prav tako je tudi v množini sedanjega časa. — Kako pa je v slovenščini? I tu najdemo takih oblik. Tako 3. jedninska oseba sedanjikova nima osebila. To je bilo, kakor smo videli, v praslovanski dobi **ti**: **i** počasi oslabevši, izpremenil se je v poluglasnik **ī=ō**, tvarjajoč zgodovinsko osebilo staroslovensko **tō**, n. pr. nes-e-**tō**: nes je glagolov koren, **tō** osebilo, **e** pa osnovni samoglasnik, spajajoč koren in osebilo v jedno celoto. Tekom časa utilitivši popolnoma, izgubil je poluglasnik ves svoj glas; zaradi tega pa se tudi ni pisal več: 3. oseba je izhajala na **t** kakor v nekdanji latinščini in kakor še dan današnji izhaja v ruščini in jezikih germanskih. Na zadnje odpal je tudi **t**, in ostala je v 3. jedninski osebi le osnova sedanjikova: nes-e, hval-i, del-a. Le glagol biti hrani tudi v srbohrvaščini in vzhodni slovenščini **t** v tej osebi, glaseči se: jest. Izvzemši to obliko, ki je pa ne pišemo, ne najdemo v 3. osebi jedninski osebka izraženega.

Tudi slovenski in v obče slovanski velevnik v 2. jedninski osebi nima osebila: beri iz bere-i; bere je sedanjikova osnova, **i** pa velevnikovo naklonilo; starega drugovrstnega osebila **s** že ni bilo v staroslovenščini več.

Ali vzamimo pogojni naklon; recimo: delal bi. Kdo zna povedati, katera oseba je in kje tiči osebek? — Osebila ni; kajti deležnik delal nima osebila, bi pa je danes nepregibna oblika, služuča vsem osebam in številom. Nekdaj je ta sicer bila 3. jedninska oseba aoristova, pa že takrat ni več imela osebila. Delal bi forej smemo nanašati na 1. 2. in 3. jedninsko osebo.

Kaj pa v češčini in ruščini, kjer opisovalni deležnik sam zaznamuje določni naklon preteklega časa? N. pr.: češki já psal, ruski ja pisals (pisal sem); kje naj iščem v teh oblikah osebilo ali po Kernu osebek, ki bi naj bil izražen v njih?

Slednjič naj še opomnimo, da v onih slovanskih narečjih, ki so ohranila imperfekt ali aorist, 2. in 3. jedninski osebi dotičnega časa tudi manjka osebilo.

Iz dosedanje preiskave sledi to-le: 1. oni zlogi, ki so nekdanj bile posamne besede, zaznamujoče tri osebe, izgubili so tekom časa svoj samostalen pomen: ali so se oslabevši nekoliko izpremenili, ali so popolnoma odpali. 2. radi tega nahajamo a) jednake oblike glagolove, na katerih ne moremo razločevati niti osebe niti števila; b) oblike brez osebila. 3. torej ni resnična trditev Kernova, da je v vsaki določni obliki glagolovi izražen osebek. Sicer pa bi kdo lahko ugovorjal rekoč: „Nič ne de, če ni povsod osebila; saj tudi s povednimi oblikami, katerim ni osebila, vedno vežemo predstavo osebe in vemo, da oblike: nese; pravi, dela so oblike 3. jedninske osebe. Prav tako ne bomo dvomili, da je 1. oseba, če kdo, kam povabljen, odgovori rekoč: „Rad bi prišel, ko bi utegnil“; isto tako vemo, da je 3. oseba, če isti odgovori v indirektnem govoru, da bi rad prišel, ko bi utegnil“. — To je res; iz česa pa tako sodimo? Mar li iz dotičnih oblik? Ne, ampak iz vsebine posamnih stavkov ali skupnega govora. Kdor hoče torej ugovarjati na ovi način, naj pomisli, da tukaj ne gre za logiko, nego za jezikovne oblike, odgovarjajoče glavnemu prašanju, je-li res vsaka povedna oblika izraža tudi osebek. In če ne, čemu nam je vsa teorija? Takim potem pridemo do čudnega nasprotja, da so stavki, v katerih je sicer osebikova beseda, osebka pa ni. Tako je po Kernu v stavku: jaz bi rad prišel, jaz osebikova beseda, osebek pa bi naj tičal v povedni

obliki bi prišel; a ni ga, ker ni osebila v tej obliki. Iz tega sledi, da ovi stavek ima osebkovo besedo, osebkpa pa nima. A stavek, ki mu manjka osebkpa, tudi ne more imeti osebkove besede, pojasnjujoče osebek. Do te čudne posledice privede nas stroga logika.

(Dalje sledi.)

Prirodopisni pouk v jednorazrednicah.

(Pišeta ravnatelj Henrik Schreiner in prof. J. Koprivnik.)

(Dalje.)

Ušesa. Uhelj in sluhovod sta unanja dela ušesa. Slednji je zaprt na notranji strani z bobničem. Vsi drugi, jako nežni deli ušesa so globlje v glavi skriti. Iz kože v sluhovodu se izceja ušesno maslo.

Kako srečen je, kdor sliši! Otroci, ki se glubi porodé ali v prvih letih svojega življenja oglušé, so tudi nemi ali mutasti. Mutasti ljudje ali gluhomtci so veliki reveži. Uho poškoduješ in lahko oglušiš, ako z ostrim orodjem po sluhovodu stičeš, ako grah, zrnje, pesek i. dr. take reči v sluhovod tlačiš, ako sluhovoda skrbno ne trebiš. Posluš tudi lahko izgubiš, ako te kdo močno za uho udari ali ti v sluhovod zatrobi. Da si ne pokvariš slušala, ne hodi tja, kjer pokajo možnarji ali topovi, ne tja, kjer se z velikimi zvonovi zvoni. Ako pa moraš biti blizu silovitih zvokov, široko zijaj.

Nos. Nos štrli iz obraza. Spodaj ima hrustančno, više koščeno podstavo. Hripelj razdeli nosno duplino v dve polovici, desno in levo. Vsaka se odpira predi z nosnico, a zadi nebnicama v golt. Prevlčeni sta na notranji strani z jako nežno sluznico (sluznato kožo), ki izločeva smrkelj. Z nosno sluznico vohamo, kajti po njej je razraščen vonjev živec. Ako hočemo vohati, moramo vleči sapo skoz nas k sebi.

Ne tlači fažola, graba itd. v nosnice. Skrbno si trebi in snaži nos, a ne z roko in prsti, nego z robcem.

Jezik je ploščata mišica, spletena iz velike množice mišičnih vlakenj, držečih na vse strani: po dolgem, poprek in na pošev. Le-ta uredba dá mu toliko gibčnost. Obdaja pa jezik jezična sluznica, ki je na gornji strani nekako kosmata in žametna. Takšno storé premnoge bradavičice, debeleje in tanše, ki štrle kvišku. Po jezikovi sluznici se razprostira okusni živec in seza tudi v določene bradavičice. Jezik je torej naše okušalo. Brez jezika bi dalje ne mogli razločno govoriti, vrh tega polaga jezik jedi med zobe, da jih dobro razgrizejo in razdrobé.

Ne jemlji žgočih in rezkih rečij v usta, da si jezika ne poškoduješ. Drži jezik za zobmi!

S telesno kožo tipljemo. Najbolj občutljivi deli za to so konci prstov na roki. Kako drobne reči prijemlamo z njimi, da jih obdelujemo (urar) ali izdelujemo iz njih prenežne izdelke (navezivka-Stickerin). Slepci razločujejo s prstnimi konci vzvišene črke in na takšen način beró.

Telesno kožo je treba pridno snažiti, poleg tega pa jo varovati prehlajenja.

Toplota, mraz, bolečine in zdravstveno stanje čutimo s vsem telesom. (Drugo berilo št. 32, str. 28; št. 33 in 34, str. 29).

Pomlad.

V. Potok.

a) Deli potoka. Struga je globoka ali plitva, ravna ali zakrivljena, strma ali položna. Brega sta nizka ali visoka, ravna ali strma. Izvir je majhen ali velik, iztočje (ustje) je ozko ali široko.

b) Kaj je v strugi. Pečevje, ki je v strugi, je skrito izpod vodo ali moli izpod vode; ravno tako kamenje; prod leži po vsej strugi in pokriva njena tla; z njim pomešan je pesek, po nekaterih mestih je tudi ločen od proda. Glina se nahaja le v strugah, koder voda prav počasi teče, torej v dolini.

c) Vpliv vode na strugovine. Ob pečevje v strugi ali na robu struge se voda zaletava, pri tem pa pečino zbrusa ter ji jemlje ostre vogle in robe. Kakor ob pečinah, dela voda ob večem kamenju, če je močno narasla, kota in valja ga navzdol. Prod in pesek kota, valja, tišči in nese voda navzdol. Na potu se prodovim in peskovim delom odbijajo in brusijo vogli in robi, da postajajo bolj in bolj okrogli. Koder je tok bolj počasen, polaga voda prod in pesek na tla. Glino nese voda v nižavo, celo do morja in v morje.

d) Voda v potoku. Voda v potoku teče navzdol, je tekoča voda. Teče pa počasi ali naglo, kakor je struga bolj strma ali bolj položna. Navadno je čista, ako se je pa pomešala z deževnico ali snežnico, je kalna. Tedaj tudi rada visoko narase, večasih tako, da stopi prek obrežja iz struge ter preplavi dolino: imamo povodenj. Med povodnjo nasiplje potok proda, peska in glince po dolini ter napravi dokaj škode po njivah in travnikih.

Koder je struga ravna, potok tiho teče ali rahlo rožlja, koder je pa pečevita in kamnata, šumi, na mestih celo hrušči. Koder se voda v valovih naglo vali prek pečevja in kamenja, tam je slap; kjer pada čez stružno strmino, vodopad; kjer se stransko zaganja v pečino ali velik kamea in potem zavrtava v krog, tam je vrtinec. Veče globine v strugi se imenujejo tolmuni. (Drugo berilo štev. 135 in 136, str. 115 in 116).

e) Rastline ob potoku. Ob potokih rastejo raznovrstne vrbe kot gosto grmovje, vmes vrbna drevesa. V njihovi družbi se nahajajo črna in bela jelša. Te rastline so se naselile ob potokih, ker jim vlažna in mokrotna zemlja posebno ugaja. Prepletó s svojimi koreninami pobrežje ter ga varujejo izpiranja in izpodjedanja, vrh tega se v pobrežnem grmovju in drevju skrivajo koristne ptice, tukaj tudi gnezdiijo in valé. Koder voda počasi teče, naseli se še ob robu potoka vitko trstje, druge močvirne trave, šaši, rogoza, povodna perunka i. dr.

Črna jelša se v primerni obširnosti popiše.

f) Živali, ki žive ob potokih in po potokih. Takšne živali so: Povodna rovka stanuje v pobrežnih votlinah in žre mlade ptice, rake in raznovrsten mrées; povodna podgana biva v podzemeljskih rovih na obalah in žre poleg korenin ribjo zalego in mlade ribice; vidra živi po votlinah in se hrani z ribami, je torej škodljiva, a daje nam dragoceno kožuhovino; vodni kos gnezdi na pobrežji in pobira vodne in druge žuželke, zoblje tudi ribjo zalego in ribice; vodómeč (ledenar) lovi ribice in si naredi svoje gnezdo iz ribjih koščičie o kakšni stranski pobrežni votlini; pastiričica gnezdi na obalah in pobira žuželke; divje race valé na fleh v pobrežnem grmovju in si iščejo svojo hrano po vodi; belouška se hodi v potok kopat, tudi hrane si išče tukaj; žabe prežé na pobrežji na muhe, če preti nevarnost, poskačejo v vodo in se poskrijejo; ribe švigajo sem ter tja po vodi; povodne žuželke (hrošči, drsci, kačji pastirji) živé v vodi ali ob vodi, raki bivajo po duplinah; polži plazijo po povodnih rastlinah, školjke, pijavke in mnogi drugi črvi gomazijo po blatí na dnu potoka.

Popišejo se pastiričica, postrva in potočni rak.

g) Človeške naprave ob potokih. Na mnogih krajih zgradi človek v strugi jezove in ustavi na tem mestu vodo, da jo vodi potem po stranskih rovih na travnike,

mline, žage, stope, kovačnice, mlatilnice, tovarne, na kmetije, v ribnike itd. Čemu vodijo vodo na travnike, na kmetije, v ribnike? Čemu so mlini, žage, stope, kovačnice, mlatilnice, tovarne? Da morejo ljudje od druge strani potoka na drugo, položé prek potoka debelo bruno, po katerem hodijo. V večo varnost samim sebi dado podstavi po jedno ali po dve opirali. To napravo imenujejo brv. Kjer je treba écz potok goniti živino ali preko voziti, tam postavijo lesen, zidan ali celo železen most.

b) Korist potokov, kako lahko škodujejo. Obilno nam koristijo potoki. Dajejo ljudem potrebne vode, napajajo domačo živino in druge živali, redé obilo rib in rakov, kateri nam služijo za hrano, žive mnogo drugih živalij, zamačejo travnike, gonijo mline, žage, kovačnice itd. Ako pa stopi potok ob času povodni iz svoje struge, preplavi dolino in lahko mnogo škoduje.

VI. Ribnik.

a) in *b)* Deli ribnikovi, blato na dnu. Ribnik so napravili ljudje, da redé v njem koristne ribe. Izkopali so jamo, napeljali v njo vodo ter zaredili tu ribe. Na jedni strani voda priteka, na drugi odteka, v kotlini pa mirno stoji. Na ribniku je razločevati te-le dele: kotlina, ki je globoka ali plitva, robí ali obali, katere so nizke ali visoke, dno, na katero se usedata blato in glina, ki ju prinaša voda, voda v ribniku, je čista ali kalna in mirno stoji, njeno površje se imenuje gladina. Iz manjših ribnikov se mora blato, ki na dnu neprestano narašča in se kopiči, o določenem času iztrebiti in odstraniti.

c) Rastline ob ribniku so blizoma iste, ki rastejo ob potoku; treba jih je torej na tem mestu samo ponoviti in morebiti katero dostaviti recimo: potočnico, povodni trpotec, povodno dresen.

Po ponovitvi se popiše trstje.

d) Rastline po ribniku. Po ribniku je večasih toliko povodnih rastlin, da je vse površje z njimi pokrito. Takšne rastline so: lokvan (*nymphaea*) s širokim listjem pa velikim belim cvetom; njemu podoben je blatnik (*nuphar*), a ima žolto cvetje; med njima se nahaja skrakon (*potamogeton*) s podolgovatim listjem in v klasji stoječim drobnim rudečkastim cvetjem. Še navadna je na površji plavajoča vodna resa ali leča (*lemna*) katera je sicer drobna, a kar ji primanjkuje na velikosti, to nadomešča nje množica. Po vodi plavajo večasih tudi nežne zelene nitke, ločene druga od druge ali pa združene manjše in večé šopke, to so nitkasti okraški ali alge.

Blatnik, oziroma lokvan se popiše.

e) Živali ob in po ribniku so večidel iste, ki živé pri in po potokih, omeniti bi le še bile: domača gos, mala in velika ribniška kokoška, močeradi.

Popišeta se ščuka in pa ribniška skoljka. (Drugo berilo št. 92, str. 79).

f) Človek in ribnik. Kdo je napravil ribnik? Kaj je zaplodil v njem? Ribnik človeku koristi, vrh tega mu služi v zabavo. Koristi mu, da mu daje rib in rakov za postno jed, v njem se človek po leti koplje in si krepča zdravje, na njem režejo in dobivajo pivovarji in medicarji po zimi led, katerega shranjajo po ledenicah, da jim hladi po leti pivo, medico in druge pijače. V poletnem času se vozi človek po ribniku v lěnih čolnicéh in se kratkočasí, po zimi pa drsajo otroci in odrasli ljudje v zabavo po gladkem ledu. Kadar je treba, izpusti človek vodo iz ribnika in osnaži njegovo kotlinó.

(Dalje sledi.)

O rabi velikih črk.

(Slovniska črtica.)

Pod zaglavjem „Nekoliko slovenske slovnice za poskušnjo“ podaje naš slavnoznani jezikoslovec, P. Stanislav Škrabec, na platnicah „Cvetja z vrtov sv. Frančiška“ svojim bralcem kaj zanimive razprave iz slovenske slovnice, o katerih želimo, da bi našle prav mnogo bralcev tudi med slovenskim učiteljstvom*).

Da se „Popotnikovi“ bralci prepričajo sami o temeljitosti teh razprav in o pisateljevih nazorih, ponatisnemo tukaj poglavje „o rabi velikih črk“, katero se nam važno zdi posebno radi načel gledé na pisavo zloženih krajnih imen.

Zložena krajna imena piše pač skoraj vsak pisatelj in vsak časopis po svoje, da se res ne vé, kdo ima prav. Želeti je po tem takem tembolj, da se vsaj učiteljstvo poprime v tem oziru jednotnega pravila. In P. Stanislav Škrabčevo pravilo gledé na pisavo krajnih zloženik zdi se nam toli naravno, da se ga hočemo odslej pri „Popotniku“ na tanko držati. Evo „poglavje o rabi velikih črk“:

„Velike črke imajo odlikovati besede in razločevati stavke in odstavke, kakor v drugih omikanih evropskih jezikih, tako tudi pri nas.

Zato se pišejo naslovi knjig in časopisov, pa tudi posameznih spisov in poglavji pogostoma popolnoma z velikimi, véasih tudi različno okrašenimi črkami. Tudi prva beseda vsakega večjega dela spisa se začenja dostikrat z nenavadno veliko olepšano črko, z navadno veliko pa vsaki samostojen stavek. Za prvo, globokost več vrst zavzemajočo in okrašeno se piše v starih knjigah tudi vsa tista beseda z velikimi črkami navadne oblike, ali je vsaj prva za okrašeno črko velika. Z navadno veliko črko se začenja tudi vsaka vrstica ali verz v pesnih.

V sredi stavkov so pisali v 16. stoletji po nemškem zgledu vse po pomenu v kakem oziru znamenitiše samostavnike, in sem ter tja tudi pridevnike ž njimi zvezane ali nadomestujoče jih, z velikimi začetnicami, n. pr. Dalmatin: „Nalha ferza pak te ozhiſto ikusi Vero. Inu taka bruma, ker je [na Cristufa, to pravo ſkalo, gruntana, térdnu obſtojy supèr vſe Viharje, tu je, supèr vſo Paklenfko muzh. Dobra della pres vere fo téh Norrih Deznel Lampe pres Ojla“.

*) „Cvetje z vrtov sv. Frančiška“ izhaja v Gorici v Hilarijauski tiskarni in velja celí tečaj (12 zvezkov) 70 kr.

Posebno so odlikovali besedo „Gospod“, kjer pomeni Boga; pisali so jo ne le z veliko začetno črko, tudi vse naslednje so vélike, le v manjši obliki: GOSPVD, ravno tako pridevnik GOSPODNI t. j. „Gospo'dnjí; tako pri Dalmatinu. Poznejši so pisali podobno tudi ime JESUS, bolj poredko MARIA in celo, na konci pridig, AMEN.

V prejšnjem stoletji se je raba velikih začetnih črk čedalje bolj omejevala na lastna imena. Dandanašnji se po pravici pišejo z veliko začetnico:

1. Bôg (t. j. pravi, nasproti paganskim bogovom), Gospôd (kedar se rabi o Bogu), imena božjih oseb: Oče, Sin, sv. Duh, tudi: sv. Trojica, sv. Rêšnò Telò, Šàrcé Jêzusovo, Šàrcé Marijinò (ko predmeta česčenja) in lahko še več podobnega.

2. V pisnih zaimki, osebni in svojivni, ki zaznamenjujejo tistega, ki mu pišemo, in kar je njegovega; tudi naslovi, ki pri višjih osebah take zaimke nadomeščajo: Ti, Tvôj, Vi, Vaš, Vaša Prevzvišenost, Vaše Veličastvò.

3. Lastna imena oseb in družin, narodov, delov sveta, dežel, mest in drugih krajev in njih prebivalcev, morji, rek, potokov in studencev. Tudi od osebnih in družinskih imen izpeljane svojivne pridevnike gre pisati z veliko začetnico („ta suknja je Janezova“, „tò je Janežičeva slovnica“); ne pa pridevnikov izpeljanih iz drugačnih lastnih imen (torej: azijski, kamniški itd.)

V lastnih imenih, ki so iz pridevnika in samostavnika, ki sam zase ni lastno ime, rabimo le v prvi besedi veliko začetnico: Gorênja vas, Novò mêtò, Stari târg; ako je pa že samostavnik sam lastno ime in se mu pridevnik spred pristavlja le zaradi razločevanja, v tem primeru se pišete obe besedi z velikima začetnicama: Škòfja Lóka, Ilirska Bistrica, Male Lašiče. Vélike Lášiče. Podobno se pišejo tudi krajna imena sestavljena iz Šànt (kar je iz latinskega *sanctus*) in imena svetnika, ako ste ohranjeni ne nadalje okršeni obe besedi: Šànt Ja'kob, Šànt Je'rněj; ako je pa prva nadalje okršena in morebiti tudi druga kaj drugačna, kakor je sicer, potem se pišete vkup ko jedna beseda z

jedno samo veliko začetno črko: Sma'rtin, Šankla'vž, Štvárja'n, Šanšu'ri itd. Ako se rabi namestu šant domače svēti, gre v krajnih imenih tudi to pisati z veliko za-

četnico: Sv. Lo'vrenāc, Sv. Lē'nart, Sv. Križ, Sv. Troji'ca. Ako se piše le: sv. Lovrenāc, pomeni to svetnika, nekraja, ki se po njem imenuje.“

Doneski k zgodovini naših šol.

Piše Ivan Strelec.

(Konec od št. 19. I. 1893.)

Pri Sv. Urbanu službovali so sledeči učitelji:

Perger Jurij 1767 do 1789.

Rojen v Jarenini 1738. Prišel je od Sv. Marjete pod Ptujem. Soproga mu je bila Ana Marija, rojena Kerzler, katera mu je 7. febr. 1774 umrla v porodu. 15. maja 1776 poročil se je vdrugeč z Frančiško Menhard. Ta mu je porodila 11. avgusta 1776 sina Alojza, ki je bil znani učenjak in je kot oskrbnik in krajni sodnik graščine na Noričkem vrhu blizo Radgone 14. aprila 1839 umrl. Jurij Perger preselil se je v Žetale, kjer je služboval do l. 1796.

Bizjak Miha 1789 do 1793.

Rojen v Ptujih 1748. Bil je „ludi magister“ v Negovi (1768 do 1789), kjer je začel l. 1783. redno šolo. Od tamkaj prišel je k Sv. Urbanu in odtod zopet v Negovo. Leta 1797. odšel je k Sv. Juriju na Ščavnici, in ostal tu do 1823. l., ko je učiteljstvo opustil. Umrl je pri Sv. Barbari pol. Vurberga pri svojem sinu, ki je bil tamkaj župnik.

Denk Janez Jurij 1793 do 1817.

Rojen v Lučanah 1769. Leta 1790. prišel je k Sv. Urbanu kot učit. pomočnik, ter je leta 1793 postal samostalen. O njem se pravi, da je v letih 1813—1814 vadil može v vojaškem orožju na istem prostoru, kjer so dandanes živinski sejmi in kateri prostor se še dandanes imenuje „Exerzierplatz“. Po dovršenih vajah bili so možje v vojake poklicani, kar je žene tako razburilo, da so prišle nad njega z burklami, vilami itd. ter zahtevale od njega svoje može. — Naklestile bi ga bile gotovo, da se jim ni skrival v zvonik nad Zvonove. Čez nekaj dni pa so dobile svoje može zopet nazaj in bilo je vse dobro.*)

Rojko Janez, provizor 1817 do 1818.

Rojen 1794. se je šolal v Mariboru. Leta 1813 prišel je za podučitelja k Sv. Urbanu

in ostal tukaj do leta 1818., ko je prišel za učitelja k Sv. Bolfanku v Slov. gor., kjer je 6. maja 1860. umrl.

Laschanz Jurij 1818 do 1830.

Rojen v Selnici ob Dravi je bil do leta 1818. učitelj v Lembahu, kjer je leta 1811. imel 54 učencev. Za njegovega časa se je stara mežnarija podrla in se postavilo novo šolsko in gospodarsko poslopje.

Plohl Anton, provizor 1830 do 1831. Rojen na Polenšaku 11. junija 1804, učitelj postal 1. septembra 1824. Bil je leta 1826 provizor pri Sv. Janžu na Dravskem polju, 1829 do 1830 podučitelj pri Sv. Lovrenci v Slov. gor., odkoder je prišel k Sv. Urbanu. Od Sv. Urbana prišel je 1. novembra 1831 za provizorja k Sv. Andražu v Slov. gor., kjer je postal 1. novembra 1833 stalen učitelj; tamkaj je umrl 31. januarja 1865.

Schmer Anton 1831 do 1859.

Rojen na Zavrači 2. januarja 1806, učitelj postal 1. oktobra 1822. Bil je leta 1826 do 1831 provizor v Vurbergu, in je od tod prišel k Sv. Urbanu. Sekovsko škofijstvo ga je leta 1852. imenovalo „izglednim učiteljem“. Leta 1859 odšel je v Ptuj, kjer je 3. septembra 1864. umrl.

Šrei Frane 1859 do 1869.

Rojen na Zavrači 24. novembra 1830, učitelj postal 14. nov. 1848. Je služboval kot podučitelj: pri Sv. Marku pod Ptujem (od 14. novembra 1848 do 13. novembra 1851), pri Sv. Martinu pol. Vurberga (od 14. novembra 1857 do 10. novembra 1863), v Vurbergu (3. novembra 1854 do 8. decembra 1859), odkoder je prišel kot učitelj k Sv. Urbanu, kjer je postal leta 1862. stalen. 1. januarja 1871 preselil se je na okoliško šolo v Ptuj, ter tamkaj stopil 1. novembra 1882. leta v pokoj. Sedaj živi v Ptujih.

Horvat Jožef 10. nov. 1869 do 10. aprila 1879.

Rojen pri Sv. Urbanu pri Ptujih 7. feb. 1836, učitelj postal 2. oktobra 1854. Služ-

*) Šolska kronika pri sv. Urbanu.

boval je kot podučitelj pri Sv. Martinu pri Vurbergu (2. oktobra 1854 do 8. julija 1855), v Vurbergu (9. julija do 12. nov. 1855), pri Sv. Ropertu v Slov. gor. (12. nov. 1855 do 1. maja 1859) in pri Sv. Bolfanku v Slov. gor. (1. maja do 22. novembra 1859). Sedaj je postal učitelj pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu in ostal tukaj do 10. nov. 1869. 16. januarja 1867 bil je imenovan izglednim učiteljem. Od Sv. Duha prišel je k Sv. Urbanu, od tod pa 10. aprila 1879 za nadučitelja v Ljutomer, kjer je 17. jan. 1893 za srčno kapjo umrl.

Koemut Janez od 1. novembra 1879. Rojen pri Sv. Urbanu pri Ptuj 4. junija 1848, učitelj postal 1. nov. 1867. Služboval je kot podučitelj: pri Sv. Trojici v Slov. gor. (1. novembra 1867 do 30. avg. 1868), v Hočah (28. oktobra 1868 do 1. febr. 1870), pri Sv. Urbanu v Slov. gor. (10. febr. 1870 do 26. januarja 1872), v Ribnici ob kor. žel. (1. marcija 1872 do 20. dec. 1874; in kot učitelj: v Šmartinu na Paki (20. dec. 1874 do 1. nov. 1879), potem pa je prišel za nadučitelja k Sv. Urbanu, kjer sedaj slušbuje.

Društveni vestnik.

Iz Ljutomera. Naše društvo se vkljub majhnemu številu članov kaj lepo razvija. To je pvdarjal tudi gosp. načelnik Kryl v glavni seji 16. nov. m. l. češ, da se društveniki popolnoma zavedajo svojega poklica, kar kažejo s svojo udeležbo pri zborovanjih. On pristréno pozdravlja navzočne, ki so prebili hudo vreme in slabo pot. Gotovo bi tega ne bili storili, ko bi jih delovanje bilo le materijalno a ne idealno. — O delovanji učit. društva v minolem letu poročá gosp. načelnik to-le: Društvo je imelo pet sej in sicer prvo 1. dec. 1892, pri kateri je poročal gosp. Freuensfeld o deželni učit. konferenciji; drugo 9. marca 1893, govoril gosp. Pušenjak o zelenjavi in šolskih vrtih.

Tretjo 10. aprila; gosp. Freuensfeld govori o „zgodovini in vzgoji“; v četrtej 18. majnika in v petej seji 13. julija so se pretresovala konferenčna vprašanja, v katerih so govorili gg. Cvahte, Zacherl in Robič. Da bi še pospeševalo izobrazovanje razen zborovanj na jak način, je bilo društvo naročeno na sledeče liste: „Popotnik“, „Vrtec“, „Učit. Tovarš“, „Kmetovalec“, „Gospodarski glasnik“, „Schule und Haus“, „Lehrmittelmagazin“. Ti listi se naročijo tudi za prihodnje leto, a stari letniki se po nasvetu gosp. Freuensfelda prodajo, ker nekateri listi ohranijo vedno svojo vrednost. Na ta način se zopet pridobi nekaj denarja za nadaljno naročevanje. Naš blagajnik, gosp. Karba, poročá, da je bilo dohodkov 17 glđ. 60 kr., a stroškov 19 glđ. 36 kr., torej znaša deficit 1 glđ. 26 kr. Vsekako pa bi bilo gmotno stanje boljše, ko bi nekateri udje redno plačevali svojo udnino. Toda imamo jih, kakor v vsakem društvu, ki so le „papirnati“ in bi se boljše imenovali neudi. Potemtakem pride, da društvo, zanašajoč se na odločno podporo udov, prevzame prevelike naloge. Breme, katerega so si naložili, pa morajo potem nekaterniki nositi. Tudi nam se tako godi. — Pred leti je učit. društvo izdalo letno poročilo, na katerem še zdaj dolguje 69 gold. Da pa se polagoma vendar dolg poravna,

se sklene, da plača vsaki ud na mesec 20 kr. Kamen do kamen palača.

Udnina pa znaša tudi zanaprej 1 gold. Upajmo, da bode letos v tem obziru boljše. Že danes so pristopili trije novi udje in sicer gospdč. Lapajne in Hayne, ter gosp. M. Šijanec, tako da štejemo 20 društvenikov. — Volitev odbora imela je ta-le izid: Načelnik društvu je gosp. Kryl, namestnik gosp. Robič, blagajnik gosp. Karba, tajnik gosp. Herzog. Gosp. Freuensfeld še predlaga, da bi pri prihodnjem zborovanji predavala gg. Cvahte in Robič nekaj dovršenega, pozitivnega o spisji. Kako bi se moralo obravnavati na vseh treh stopinjah, da bi se vspešnejše gojil materini jezik.

In le materini jezik! Mladina in domovina! — Z veselim srcem, z nado, da se zopet vidimo še v obilnejšem številu, se ločimo. A človek obrača, Bog obrna. — Ko se 4. jan. zopet snidemo, nisi bral veselja na nobednem obrazu. Taisti, ki je stavil zadnji predlog, ostavil je naš krog. Gosp. Freuensfelda ni bil več mej nami.

Mej 16. nov. in 4. jan. je bil 23. december.

Naš shod torej 4. jan. ni bil odmenjen zborovanju, ampak posvečen bil je spominu našega dragega tovariša, najdelavnejšega uda, gosp. Freuensfelda. Bil je pokojnik društvu ona spona, ki je vse učitelje vezala v jedno celoto. On nas je uduševljal z besedo in z vzgledom, da smo se shajali tudi o neugodnem vremenu. — Rayno tako neugodno vreme in pa bolezen je bila 4. jan. A prišli smo, ker nas je klical njegov duh. — Predno se zberemo v šoli, bila je maša za pokojnika. Zopet so doneli zvonovi, kakor 12. nov., ko se je šola blagoslavljala, zopet na oltarji mnogo prižganih sveč, duhovniki v svečanej obleki, in po cerkvi doné orglje. A danes je drugače; vse, vse! Sveče ne razširjajo žarne svitlobe, ampak le temno brlé; duhovniki imajo temno, žalno obleko; in glas orgelj in pevcev je tužen, plakajoč. 12. nov. si nam vodil petje, a danes? Tvoje mesto je prazno. — A srce je polno,

polno tuge in žalosti nad nenadomestljivo izgubo, polno je pobožne molitve. Kako bi moglo v takim sreci biti prostora še za druge misli? To je povdarjal tudi gosp. načelnik, ko smo se po do končanem službi božji zbrali v novejši šoli.

Vzrok, da smo se danes zbrali, nadaljuje gosp. Kryl. — je, da obhajamo spomin našega tovariša, nam dragega Josipa Freuensfelda, katerega nam je smrt odvzela. Zadnjikrat bi še se tega ne nadjali. Toda, tukaj vlada višja moč: danes tukaj, a jutri ga ni več. Jedno leto se ni pretkelo in že je izgubilo društvo dve moči. Gosp. Freuensfeld je hotel svoje zdravje popraviti, zato se je podal na pot, a prepozno je že bilo. Nit življenja je bila že pri koncu, sedaj počiva v bratskejši zemlji. V znak sožalja ostanejo navzočni. Gosp. Robič poda nam sliko njegovega življenja ter prečita nekrolog, sožalnice učit. društva v Ormožu, pismi gosp. nadzornika Rannerja in gosp. prof. Koprivnika. — Gosp. Karba predlaga, da bi se toliko denarja nabralo, da bi se vsaj kupil nagrobni spominek, če tudi se ne more izpolniti zadnja pokojnikova želja: da bi počival v domačej zemlji. Gosp. Schneider spodbuja, da bi vsaj s časom nabrali toliko denarja, da se truplo rajnega prepelje. Za ta namen se izvoli odsek iz sledečih gospodih: Robič, Karba, Schneider, gspdc. Ivantič, Razlag in Wessner.

Spouštujmo zadnjo voljo njega, ki je žrtvoval vso življenje za narod, žrtvujmo tudi mi vsi vsaj nekaj denarja.

Sv. Trojica v Slov. gor. (Vabilo.) Dne 1. svečana t. l. zboruje Št. Lenartsko učiteljsko društvo ob 11. uri dopoldne pri Sv. Lenarti v Slov. gor. Vspored: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Na katerih berilih III. čitanke se lahko poučuje o zdravoslovji, gosp. Kos. 3. O peti skupščini učiteljske „Zaveze“ v Mariboru, gosp. J. Čeruko. 4. „Osipki in kože“; poroča dr. med. univ. gosp. H. Benesek. 5. Nasveti. Ker bi morebiti 4. točka tudi zanimivala neude, vabi vse najvljudneje k obilni udeležbi odbor.

Opomba. Kedor še ima društvene časopise, prosimo, naj jih vrne.

Iz brežiškega okraja. (Vabilo) k zborovanju učiteljskega društva za brežiški in sevniski okraj, ki se bode vršilo 2. februarja ob 1/2 10. uri v Brežicah po sledečem vspredu: 1. Dopisi. 2. Spomenica štaj. uč. zaveze glede na učiteljske plače. 3. Govor in učni poskus o prostoročnem risanju brez pik. 4. Volitve. 5. Nasveti. K prav obilnej udeležbi vabi odbor.

Hrastnik. (Vabilo.) „Učit. društvo za celjski in laški okraj“ ima svoje redno mesečno zborovanje v 2. dan meseca februarja ob 10. uri dopoldne v okoliškejši šoli celjskejši. Vspored: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. Podavanje gosp. F. Zidarja: „Praktičen poskus o razširjati št. kroga do 1000“. (Po Lavtarji). 5. Nasveti. K obilnej udeležbi vabi vljudno odbor.

Dopisi in druge vesti.

Sv. Andraž v Slov. gor. (Reizinger Jožef †) V zadnji šte. „Popotnika“ stran 15 objavil je tovariš gosp. A. P. nekrolog rajnega nadučitelja Selskega, Reizinger Jožefa. Naj se mi dovoli, da temu nekrologu nekaj pristavim. Da sem se odločil to storiti, ni vzrok le napačen in nepopolen životopis ampak način, kako hoče gospod dopisnik opravičiti odsotnost učiteljev-pevcev. Dopisnik namreč pravi, da je spremljalo pokojnika le pichlo število učiteljev tovarišev, ker so bili mlajši doma na božičnih praznikih. Stvar ima nekaj na sebi, vendar je glavni vzrok drugi.

Znano je vsakemu, kake pošne zveze so na deželji, posebno na božični dan počiva ves promet. To je bilo tudi vzrok, da so vsi bolj oddaljeni tovariši dobili dotično vest še le na Štefanovo popoldan, ko je bil pokojnik že pokopan. Le tovariši v Ptujji zvedeli so o pravem času, ter poslali bližnjim glas. Vendar tudi ti še o pravem času obveščeni niso mogli, oziroma smeli na pogreb, ker je c. kr. okr. zdravnik gosp. Sadnik rekel, da je v Selah davica

zelo razširjena, naj toraj ne hodijo tje. Zategadelj ostali so tudi ti doma, med njimi pisec teh vrst.

To bodi tudi povedano gospodu dopisniku v „Tagespošto“, kateri nas slovenske učitelje v tem okraji tako rad tamkaj omenja in je tudi to priliko uporabil, ter udaril po nas, čes, da baje nismo hoteli k pogrebu.

Ob jednom usojam si tudi nekoliko popolniti životopis pokojnikov po svojih beležkah:

Reizinger Jožef bil je rojen v Zavraču 13. novembra 1830, ter je postal učitelj 16. nov. 1848. Služboval je kot podučitelj: pri Veliki nedelji 1848—1849, pri Sv. Juriju ob Pesnici 1849, pri Sv. Bolfanku v Slov. gor. 1849—50, v Središči 1850—51, pri Sv. Juriju ob Ščavnici 1851—52. Od tod odišel leta 1852 na Ogersko, ter služboval v Olznici (Mura Szombat) 1852—54 in v Tišini 1854 do 1869, kjer je bil 23. septembra 1857 stalno nameščen. O početku dualizma leta 1867 naložilo se je vsem uradnikom in učiteljem, da se morajo v dveh letih naučiti blaženega madjarskega jezika,

sicer morajo zapustiti deželo. Leta 1869 odpodili so tedaj mnogo učiteljev, ter jim vzeli službe in tako se je zgodilo tudi našemu pokojniku.

Od leta 1869 do 1871 bil je brez službe. Leta 1871 postal je podučitelj pri Sv. Barbari pri Vurbergu, od leta 1872—73 pa pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Od leta 1873 do 1874 bil je organist in suplent pri Sv. Ani na Krempergu, od koder je prišel 1. julija 1876 v jednako službo k Sv. Andražu v Slov. gor., kjer je ostal do 1. oktobra 1880. Od tod odšel je kot suplent na novo ustanovljeno šolo v Selo pri Ptuj, kjer je postal 20. aprila 1882 stalen učitelj, ter umrl 23. decembra 1893.

J. Strelec.

Od nekoč. (Prijazno vprašanje dobri reči v korist.) Več oči baje več vidi in več glav več vé. Ker je pa mene osoda po lastni krivdi potisnila med bregove, od koder ne morem do bratov sotrudnikov, tako si ne morem drugače, če hočem do jasnega priti, kakor, da se obrnem tem potom do Vas preblagi tovariši s sprošjo, da blagovolite pri zborovanjih pretresovati in mi tem potom opirajoč se na dotične zakone odgovoriti: je-li res, da je šolsko vodstvo, kot tako, postavno podložno kraj. šol. svetu in da ima skoz tega pošiljati uradne dopise okraj. šol. svetu? — Ali je mogoče, da je to danona voljo okraj. šol. svetu, da ta zaukaže po svojem?

Meni sicer tako daleč ni nič na tem, a rad bi vendar znal in brž čas marsikateri šol. vodja, kaj je prav za prav istinito, ker v zakonih o tej reči nič najti ne morem. Svojimir.

(Imenovanje.) Kot udi v deželni šolski svet za Istro so od Nj. Vel. presvitlega cesarja imenovani ti-le gg.: Križman, kanonik pri stolnem kapitelji v Trstu, Jakob Babuder, gimnaz. ravnatelj v Kopr, Franc Swida, gimnaz. ravnatelj v Pulji in Ivan Markelj, ravnatelj c. kr. učiteljskega v Kopr.

(Važen ukaz) je izdal gosp. c. kr. okrajni glavar v Ptuj za ptujski, ormoški in rogaški okraj. Strogo se namreč prepoveduje, da se rabijo šolarji o šolskih dnevih kot gonjači na lovih. Tako je prav!

(Podpore za šolske zgradbe) iz deželnega zaklada dovolil je deželni zbor kranjski sledečim šolskim občinam: Kočevje kot II. obrok 1500 gld., Grahovo kot III. obrok 300 gld., Igavas kot II. obrok 300 gld., Zasp še 100 gld., Breznica še 300 gld., Dobrava 200 gld., Koprivnik za novo šolo 600 gld., Leše 500 gld., Mošnje še 300 gld., Rateče še 200 gld., Tribuče še 200 gld., Rateče še 200 gld., Brezovica v kamniškem okraji za gradbo šole pri Sv. Trojici 600 gld.

Dražgoše 150 gld., Predoslje 100 gld., Reteče 100 gld. Skupaj 5650 gld.

Raznoternosti.

[Jezik Sv. Cirila in Metoda.] Aposteljna in krstnika Slovanov, brata Ciril in Metod, rodom iz Soluna v južni Macedoniji, sta preložila sveto pismo na jezik „staroslovenski“, kateri se uporablja do sedaj v bibliji in pri božjej službi v „pravoslavni“ Slovanih, pripadajočih k vzhodnej cerkvi in v božjej službi južnih katoliških Slovanov, posebno v Dalmaciji. Tega „staroslovenskega“ jezika ne govori tedaj nobeden slovanski narod, mrtev jezik je, nekaka slovanska latinščina, svet jezik biblije in liturgijskih knjig, sicer pa lahko razumljiv vsakemu Slovanu in zlasti je blizu jeziku ruskemu, bolgarskemu in srbsko-hrvaškemu. Druga se samo ob sebi vprašanje: kateri slovanski narod je govoril za sv. Cirila in Metoda to častito staroslovensčino? Jezikoslovci slovanski so imeli doslej dvoje raznih, nedokazanih mnenj. Nekateri so trdili, da sveta solunska brata, prišedša v Panonijo, sedanje Ogersko, kjer so v onem času bivali rodovi slovanski, nista prinesla s seboj svetega pisma že preloženega, ampak, da sta sv. pismo šele tukaj v Panoniji prestavila v jezik ondotnih Slovanov, kateri so izginili v mažarskej povodnji. Po nazoru drugih učenjakov nista Ciril in Metod, naj sta s seboj iz Macedonije prinesla že preloženo sv. pismo, ali pa da sta je prelagala še le v Panoniji, nikdar prestavljala na jezik panonskih Slovanov, temveč na svoj lastni južnomacedonski jezik, ki je bilo narečje tedanje bulgarsčine. To vprašanje je rešil sedaj jasnim in nedvomnim načinom učenjak poljski, profesor Lvovskega vseučilišča, dr. Antonin Kalina, v obširnem spisu: „Studja nad historja jezika bulgarskega“, objavljenem v „Zpravah“ jezikoslovnega odbora poljske akademije ved in umetnosti. Profesor Kalina dokazuje na temelji natančnih in dolgoletnih studij z neovrgljivimi fakti, da je „staroslovensčina“ sv. Cirila in Metoda pravo starobulgarsko narečje, katero so govorili Bulgari južne Macedonije. Je-li bila prestava sv. pisma v tem jeziku dodelana že v Macedoniji, ali že le pozneje v Panoniji, to je postransko vprašanje, katero se ne dá takó gotovo dognati. Strokovnjaški listi poljski dajejo spisu profesorja Kaline velik pomen ter mu prorokujejo nenevaden uspeh v vsem znanstvenem svetu; kajti v tem delu so položeni izvršetki natančnega raziskavanja po velikej množici pristnih virov, ter se pojasnita cela vrsta vprašanj iz jezikoslovja in narodopisa slovanskega, katerih se še nihče doslej ni polotil.

„P. z. B.“

[Število ljud. šol v evropskih državah.] V znanih Hübnerjevih statističkih razgledih nahajamo prav zanimive podatke o številu ljudskih

šol v pozameznih državah Evrope. Števila se našajeta večinoma na leta 1890 in 1891. Po teh podatkih zavzema Francija z ozirom na svoje število ljudskih šol mej vsemi državami prvo vrsto, imajoč 87.330. Potem sledijo Nemška država z 58.000, Italija z 56.394, Rusija z 39.003, Velika Britanija z 30.959, Avstrija z 18.666, Ogersko z 18.147, Švedija z 10.571, Švicarsko z 8183, Norvegija z 6241 šolami in 1517 mestnimi šolsk. razredi, Belgija z 5711, Portugalsko z 5347, Holandija z 4258, Rumunija z 3556 in Srbija z 667 šolami. Ako razdelimo obstoječe šole po številu stanovnikov, tako stopi na prvo mesto Norvegija. Tukaj namreč pride na 10.000 prebivalcev 33-84 šol, v Švicarskem 27-72, na Francoskem 22-80, v Švediji 22-00, v Italiji 18-55, v Nemčiji 12-10, v Portugalskem 11-38, v Ogerski 10-40, v Holandiji 9-40, v Belgiji 9-32, v Britaniji 8-17, v Avstriji 8-00, v Rumuniji 7-00, v Rusiji 4-00 in v Srbiji 3-18 šol. Temu nasproti pa se kaže število učencev v teh državah bistveno drugače. Na 10.000 stanovnikov pride na Francoskem in Pruskem 1648 (v celi Nemčiji je število nekaj manjše), na Švicarskem 1623, v Švediji 1608, v Norvegiji 1520, v Britaniji 1460, v Holandiji 1411, v Avstriji 1308, v Ogerski 1290, v Belgiji 1022, v Italiji 767, v Portugalskem 509, v Rumuniji 300, v Srbiji 250, v Rusiji 237 učencev.

Listnica uredništva:

A. K. v Sr.: Prosimo le pošljite naznanjeno razpravo, pa če mogoče še tudi kaj drugega. Pozdrav! — A. P. na H.: Poslane pesmi žal nismo mogli porabiti. — M. Š. v C.: Ne zamerite, ako nismo Vašej želji popolnoma ustregli. Ker smo namreč o istej stvari itak že obširno govorili, morali

smo Vaš sicer lepo pisan članek odložiti. — Častite naše poročevalce nujno prosimo, da nam tudi o osebnih premembah, ki se v njihovem okraji vrše vselej takoj poročajo. — Današnja številka se je radi preobliga posla v tiskarni zopet nekaj zakasnila, kar nam častiti bralci naj ne zamerijo. Potrudili se bomo, da prihodnje številke bolj redno izidejo.

Zahvala.

Gospod Peter Zadavec, posestnik na Humu in v Loperčicah je, vrnivši se srečen po osemletnem bivanju v San Antonio v Severnej Ameriki, prinesel kot nekdanji hvaležen učenec tukajšnji šoli mnogo lepih in redkih učil, kakih ima malokatera šola v naši domovini. Iz Rima je prinesel od sv. Očeta blagoslovljene „rožne vence“ ter z njimi obdaril nad 200 tukajšnih učencev. Bodi mu za vse, posebno pa za neomahljivo ljubezen do svoje domače šole tukaj javno izrečena najtoplejša zahvala.

Na Humu pri Ormoži, 4. januarja 1894.

Matevž Podgorelec,

načelnik krajn. šolsk. svet.

Martin Ivanuša,

šol. ogleda.

Anton Porekar,

nadučitelj.

Zahvala.

Podpisani izreka tem potom slav. odboru „Slov. Matic v Ljubljani“ najsrčnejšo zahvalo za veledušen dar prekrasne zbirke knjig, ki so došle tukajšnji nežni mladini v korist. Bog plati!

Pernice, 23. prosinca 1894.

Svojimir Šunderlj,

šol. vodja.

Razpis natečajev.

Št. 15-5.

Razglas.

Na dvorazrednici v Selah v ptujskem šolskem okraji je namestiti **nadučiteljsko službo**, na trirazrednici pri Sv. Bolfenku v ormožkem šolskem okraji pa **učiteljsko službo**, z dohodki po IV. plačilnem razredu.

Prosilci naj vložijo svoje redno podprte, zlasti z zrelostnim in s spričevalom učne usposobljenosti, z dokazom avstrijskega državljanstva in oziroma za nadučiteljsko mesto tudi z dokazom usposobljenosti k pomočnemu poučevanju v katoliškem veronauku opremljene prošnje potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do **27. januarja t. l.** pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Učiteljsko mesto se zna tudi začasno umestiti.

Okrajni šolski svet Ptuj-Ormož,
1. januarja 1894.

Predsednik: Scherer s. v.

2-2

Razpis učiteljskih služb.

V tolminskem šolskem okraji namestiti se imajo deče službe:

1. Mesto učitelja ali podučitelja na štirirazrednici v Bovci;

2. Mesto podučitelja ali učiteljice eventualno podučiteljice na trirazrednici v Cerknem;

3. Mesto potovalnega učit. za Reka-Poljice;

4. Mesto učitelja ali podučitelja na podružnici na Lubinji;

5. Mesto učitelja ali podučitelja na podružnici na Žagi;

6. Mesto učitelja-voditelja na jednorazrednici v Podbrdi;

Potovalni učitelj ali podučitelj ima 100 gld. na potnini in vsak podučitelj 50 gld. osebne doklade. Dohodki so določeni v dež. postavah 10. marca 1879.

Prošnje s postavnimi spričevali, prosilci iz drugih okrajev tudi z zdravniškim spričevalom je vložiti potom c. kr. okrajne šolske oblasti v **6 tednih** od dneva razglašja v „Osservatore Triestino“.

C. kr. okr. šol. svet v Tominu, 7. jan. 1894.

Predsednik.

Št. 106.

Učiteljska služba.

Na trirazredni ljudski šoli pri Sv. Andraži v Leskovcah umestiti je učiteljsko mesto z dohodki po IV. plačilnem razredu definitivno ali provizorično.

Prosilci in prosilke, zmožni nemškega in slovenskega jezika, naj vložijo svoje prošnje, ki morajo biti opremljene z zrelostnim spričevalom, s spričevalom učne usposobljenosti in z demovnico, potem predstojnega okr. šolsk. sveta do **15. febr. 1894** pri krajn. šolsk. svetu sv. Andraž v Leskovcah.

Okrajni šolski svet Ptuj, 18. jan. 1894.

1-2

Predsednik.

Št. 731.

Razpis natečaja.

V breziškem političnem okraji je takoj umestiti ta-le učiteljska mesta definitivno, eventualno provizorično.

1. Mesto stalnega okr. pomočnega učitelja za okoliš breziškega okrajnega glavarstva z dohodki podučitelja po III. plačilnem razredu.

2. Podučiteljska mesta na ljudskih šolah:

a) v Dobovi, pošta Brežice, IV. plač. razred.

b) na Bizeljskem, pošta Brežice, IV. plač. razr.

c) v Pišecah, pošta Brežice, III. plač. razred.

d) v Bučah, pošta Kozje, IV. plač. razred.

e) v Polji, pošta Kozje, IV. plač. razred.

3. Mesto učitelja in šolskega voditelja na jedno-razredni ljudski šoli v Pečicah, okraj Kozje, pošta Podsreda, z dohodki po IV. plačilnem razredu.

Prosilci za ta mesta naj vložijo svoje prošnje, katera morajo biti opremljena z zrelostnim spričevalom eventualno tudi s spričevalom učne usposobljenosti, z dokazom avstrijskega državljanstva (domovnica) in z ozirom na učiteljsko mesto v Pečicah tudi z dokazom usposobljenosti za subsidiarčno poučevanje katoliškega verouka, potem predstojnega okrajnega šolskega sveta in sicer gledé na mesto pomočnega učitelja pri okrajnem šolskem svetu v Brežicah, gledé na ostala učna mesta pa pri dotičnih krajnih šolskih svetih do **15. febr. 1894**. Okrajni šolski svet Brežice, 7. jan. 1894.

Predsednik.

Pri upravníštvu „Popotnika“ v Mariboru ali v tiskarni sv. Cirila, Koroška ulica št. 5, se dobivajo nastopne knjige:

Marka Fabija Kvintilijana

govorniški pouk.

Prevel, uvod in komentar

pisal

Franco Brežnik,

e. kr. profesor v Ljubljani.

Cena 60 kr., po pošti 5 kr. več.

Napake pri vzgoji otrok v zveržosteznem vrtu.

Kratek in umeven navod, kako ravnati da se ti otroci razvadijo in spridijo.

Poleg nemškega „Der Irrgarten der Erziehung“

Slovencem priredil

Fr. S. Jamšek,

šolski ravnatelj v Reichenburgu.

Cena 40 kr., po pošti 45 kr.

Naročila sprejema: Upravníštvo „Popotnikovo“.

Današnje številko smo poslali tudi še vsem dosedanjim naročnikom, ki nam 1. številke niso vrnili, če nam tudi naročnine še niso poslali. Upamo, da nam ostanejo zvesti ter se vsaj v kratkem odzovejo svojej dolžnosti. Ko bi pa kateri tega ne zmožel lahko, naj se pa blagovoli pismeno oglasiti in prav radi mu dovolimo še večje olajšave, samo da med letom gotovo spolni svojo dolžnost. Starim dolžnikom pa lista ne bomo več pošiljali, če začetkom februarja vsaj deloma ne poravnajo starega dolga; zaostalino bomo vsekako strogo iztirjali, če tudi na način, ki ne bode ljub niti jim niti nam. Bog pomagaj!

Prvih dveh številc smo dali tiskati toliko, da novim naročnikom še lahko postrežemo, na kar posebno naše častite poverjenike vljudno opozarjamo.

„Popotnika“ stare letnike (od 1886. leta naprej) oddajemo naročnikom posamezno po 2 gl. letnik. Če pa kdo kupi vse letnike skupaj, dobi jih proti gotovini lahko po 1 gl.

Priporočamo se v prav mnogobrojno naročbo.

Upravníštvo.

Vsebina. I. Učitelj-pisatelj. (Iv. Stukelj.) (Konec.) — II. Slovniska teorija Kernova. (Dr. J. Bezjak.) (II.) — III. Prirodopisni pouk v jednorazrednicah. (XXVI.) (H. Schreiner in J. Koprivnik.) — IV. O rabi velikih črk. („Cvetje“). — V. Doneski k zgodovini naših šol. (XVI.) (Iv. Strelec) — VI. Društveni vestnik. — VII. Dopisi in druge vesti. — Raznoternosti. — Listnica. — VIII. Natečaji in inserati. —